PLEIT not a

met
gehoorde

pleitnota van Stichting Boogbrug Vianen (SBV)
19 juli 2007
Raad van State, s'Gravenhage

Hoogedelgestreng college,

Hier ter zitting neem ik namens SBV het woord om vier onderbelichte feiten voor te dragen.

- Het eerste feit komt voort uit het teruggevonden artikel in het gerenommeerde weekblad Architectua dat als nieuw feit in het hoger beroep reeds ingebracht is (productie 33.1).

SBV heeft dit artikel in historisch perspectief gezet met de revolutionair en evolutionaire bouwprocessen van de 12 bruggen van het Rijkswegenplan 1927.
Vanuit dit perspectief dient geconcludeerd te worden dat de Viaanse brug hét keerpunt markeert waarop het tijdperk van de vakwerkconstructie ten einde liep en de plaatconstructie de nieuwe vormgeving ging bepalen.
Dat de brug bij Vianen is opgebouwd als vollewandligger is bekend en meegewogen in de beslissing van de minister. Dat de brug met die vollewandboog, bestaande uit een plaatconstructie, een keerpunt in de geschiedenis markeert is in de beslissing van OCW en Rechtbank Utrecht niet herkend en ook niet erkend.

Het bijgevoegde schema (productie 30 p.13) maakt duidelijk hoe de evolutie en het keerpunt in het bouwproces heeft plaatsgevonden.
Het eerste figuur toont een vakwerkligger. Vakwerkliggers ontwikkelden zich voornamelijk in de 19e eeuw en worden als constructie en verschijningsvormen dan ook met deze eeuw geassocieerd. Nadeel van een vakwerkligger is de maximale spanwijdte.
Bij overspanningen van grote rivieren zijn derhalve rivierpijlers noodzakelijk.
Boogbruggen daarentegen kunnen grote overspanningen mogelijk maken waardoor rivierpijlers overbodig zijn. De eerste 'grote' boogoverspanning in Nederland werd ontwikkeld bij Zwolle. Duidelijk is hier te zien hoe de vakwerkligger gebogen werd en hoe aan de bogen het wegdek gehangen werd.
Omdat de krachten boven in de bogen het grootst zijn is het mogelijk de vorm van de boogconstructie slanker te maken. De bruggen bij Hendrick Ido Ambacht en Nijmegen representeren deze ontwikkelingsfase.
Hoogtepunt van het evolutieproces ontstond bij de ontwikkeling van de brug bij Vianen. Voor het eerst in de Nederlandse bouwhistorie werden de imposante bogen niet gevuld door een vakwerk maar werden de bogen opgebouwd uit staalplaten. De ontstane enkelvoudige belijning veroorzaakte een totaal nieuw brugbeeld: een brugbeeld dat in het artikel van Architectura omschreven wordt als "onherroepelijke kroon van alle grote bruggen .... een adellijk stuk 20e eeuwse bouwkunst ... een brug waar alle goede eigenschappen van de bruggen bij Moerdijk, Arnhem en Nijmegen in verenigd zijn.
Vanuit dit historisch perspectief dient gesteld te worden dat de drie reeds beschermde bruggen bij H.I Ambacht, Nijmegen en Zwolle door het toegepaste vakwerk reflecteren aan de 19e eeuw en dat de brug bij Vianen met haar strakke vormgeving en haar innovaties het begin markeert van een nieuw tijdperk. Hoewel de bruggen typologisch gelijksoortig zijn dient ten aanzien van de vernieuwingen in de constructietechnologie duidelijk onderscheid gemaakt te worden tussen het tijdperk van de vakwerkconstructies en het tijdperk van de plaatwerkconstructies hetgeen door OCW en rechtbank niet gemaakt is.

- Als tweede feit dient vermeld te worden dat het hergebruik van de brug als 'trambrug' in onderzoek is. In februari 2007 heeft SBV over hergebruik van de brug gesproken met Tymon de Weger, wethouder van Utrecht en vervoers- en verkeersbestuurder van Bestuur Regio Utrecht. In dit onderhoud maakte hij bekend dat er voor de 2e maal in de geschiedenis een onderzoek gestart is naar de haalbaarheid de sneltram over de brug naar Vianen door te trekken. Uitslag van dit onderzoek is momenteel nog niet bekend.
Ir. L.M.N. Oorschot, adviseur van SBV, heeft vooruitlopend op het hergebruik een sterkteberekening gemaakt waaruit blijkt dat de oude brug voldoende capaciteit en sterkte bezit.
Wat betreft het hergebruik als 'fietsbrug' dient herhaald te worden dat Rijkswaterstaat in 1998 plannen had om na uitbreiding van de A2 in 2012 een speciale fietsbrug te bouwen. Tot op heden is hierover geen besluit genomen. Feit is dat het fietsverkeer hinder ondervindt van de hoge klim op de nieuwe brug en nog meer hinder ondervindt van het aanpalende snelwegverkeer van de A2.

- Als derde feit dient te worden vermeld dat het draagvlak om de brug te behouden steeds groter wordt. Het burgerinitiatief "De Vrienden van de Boogbrug", opgericht in januari 2007, heeft met een voorlopige 7200 handtekeningen aangetoond dat de lokale bevolking van Vianen zich vóór behoud van de brug uitspreekt.
De brug als "historisch landmark" wordt door de bevolking gezien als een onmisbaar element in hun omgeving. De brug is een groots herkenbaar baken in het rivierenlandschap waarin velen hun identiteit herkennen. Met name Vianen en Vreeswijk zijn decennia lang vervlochten geweest met de iconografische waarden van de brug.
In het aanwijzingsproces is aan de betekenis van het landmark géén waarde toegekend terwijl dit aspect terdege meegewogen diende te worden.

- Tenslotte het laatste nieuws betreffende 'de verwoesting van de brug in de 2e wereldoorlog'. OCW heeft de cultuurhistorische waarde van deze geschiedenis in haar verweer beoordeeld als: "vrijwel alle bruggen over de grote rivieren zijn verwoest en de verwoesting van de brug bij Vianen is daarom niet bijzonder".
In onderzoek of dit verweer stand houd heeft SBV bij Stichting Menno van Coehoorn informatie ingewonnen. Gisteren is bij brief aangegeven dat de brug onderdeel uitmaakt van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In de pijlers waren kazematten geplaatst die de rivier en het inudatiegebied van de waterlinie controleerde. Omdat de brug onderdeel uitmaakt van de Nieuwe Hollandse Waterlinie komt de verwoesting van de brug in een ander daglicht te staan en krijgt de verwoesting wel degelijk een bijzonder karakter waardoor het verweer van OCW géén stand houd.
Het is van belang te onderzoeken in hoeverre de pijlers en de brug vanwege de status van de Nieuwe Hollandse Waterlinie reeds beschermd zijn.

gemachtigde

W.J. van Sijl

Keizersveer
Moerdijk
Zaltbommel
Dordrecht

vakwerkligger

Zwolle

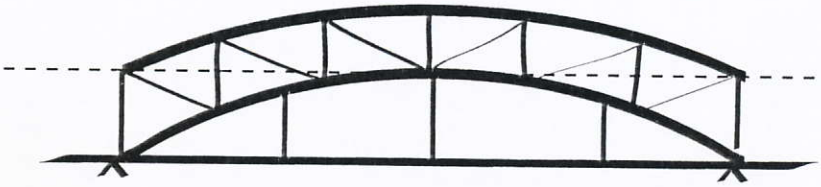

boogbrug met gebogen vakwerk en trekband

Nijmegen
H.I. Ambacht

boogbrug met vakwerkboog met of zonder trekband

Vianen
Hedel

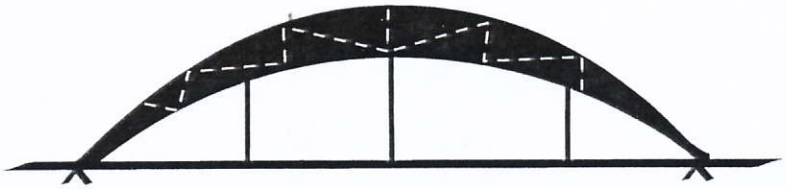

boogbrug met vollewandbogen en trekband